

Riport

Észak-Afrika ősi városai

Tunézia kedvelt utazási célponttá vált. A tengerparti nyaralás mellett – színes, fordulatos történelmének köszönhetően – több nép kultúrájának lenyomatát őrizve sok látnivalót kínál. Ezek közé tartoznak Sousse és Mahdia, az egykori fővárosok.

CSERMÁK ZOLTÁN

Tunézia a napfény országa-ként hirdeti magát. Sokszínű többféle értelemben is. Területét kellemes mediterrán éghajlatú tengerpart, sivatag, hegyek alkotják. Történelme során punok, rómaiak, vandálok, bizánciak, arabok, spanyolok, törökök és franciák vallották magukénak földjét vagy annak egy részét. Mindegyik kultúra meghagyta emlékeit, így bővelkedik látnivalókban. Talán a nagy „keveredés” következménye a tunéziaiak általunk tapasztalt nyitottsága, kedvessége.

Minden kultúrában más a jelentése az érintésnek. Tunéziában a legtermészetesebb dolog, hogy a pincér ismerősként üdvözli a vendéget, a hölgyeket néhány nap után már puszival köszönti. Az is megtörtént, hogy a tágas hallban ülő francia vendéghez szaladt oda, az ott éppen áthaladó szobaasszony és mindenki szeme láttára cuppanós puszival hálálta meg a borraválót. A mi takarító asszonyunk minden nap kedvesen érdeklődött hogylétünk felől, jó szándékának simogatással is nyomatékot adva. Volt úgy, hogy amikor a sétányon futottunk össze vele, a közeli bokorról gyorsan virágot tűzött a hajamba. Persze az intimitáshoz a másik oldalról is kell némi fogadókészség.

Magyarországról is sokan látogatnak el a napfény országába (amely júniusban meglepő módon néha felhős, esős, viharos volt). Csalogató, hívogató a homokos tengerpart, a kényelmes nyaraláshoz kiépített infrastruktúra, az egyre jobban elterjedő „all inclusive-itás”. A helyszínen az utazási irodák – a napozást, láblógatást megszakítandó – városlátogatásokat ajánlanak, szerveznek. Érdemes ezekre elmenni, mert Tunézia sok kincset rejt. Ajánlható az egyéni utazás is: taxival, iránytaxival (kiszusszal), busszal, vonattal, metróval, (a mi fogalmaink szerinti HÉV-vel), kényelmesen, biztonságosan, olcsón utazhatunk az országban.

Sousse falai közt

Júniusban egy hetet töltöttünk Sousse közelében. Már régebben jártunk a Tunézia keleti tengerpartján fekvő városban, amelyet a második legrégebbiként tartanak számon az országban. Mostani szálláshelyünk „club” formában működött, ami nagy területen szétszórta kisebb házakat jelent. Az épületeket összekötő sétányok mentén virágzó bokrok pompáztak, pálmák lengedeztek, gránátalma pirosodott. A szállóvendégek száma kitett egy kisebb falut, összetétele pedig vegyes nemzetiségű volt, domináns orosz nyelvű jelenléttel. Tapasztalatunk szerint a vendégek nagy része nem beszélt idegen nyelvet, a szállás-

hely alkalmazottai azonban több nyelvet – valamilyen szinten – értettek. Ottlétünkkor zajlott a labdarúgó világbajnokság. A német vendégek egy csoportja hársány felkiáltásokkal fűszerezve, hazája lobogójának színeiben pompázva, együtt szurkolta végig a rangadókat. Győzelmüket ünnepelve felállva énekelték el a német himnuszt, s utána megszámolhatatlan mennyiségű korsó sör felhajtásával nyugtatták túlfeszült idegeiket.

Sousse-t a történelmi források szerint a Kr. e. IX. században a föníciaiak alapították Hadrumet néven. Viharos története során Diocletianus császár uralmának alatt (Kr. u. III–IV. század fordulóján) a Byzacena provincia fővárosa is volt. Ebben az időszakban, Karthágó után a római uralom alatt lévő afrikai terület legfontosabb városának számított. A régi város kőfallal kerített része a Medina, az óváros. Az egyik legfőbb látnivaló a 851-ben épített Nagymecset, amely valaha valószínűleg erődként szolgált. A funkcióváltás és a bővítések nem érintették szépségét, arányos, méltóságtelejes, letisztult vonalai megnyugtatóak a szemnek. A belső udvart a XI. századból származó árkádsor övezi.

A Nagymecsettel szemben található a Ribat, neve erődöt jelent. A négyzetes építmény a várost őrzők szálláshelyéül és szakrális célokra egyaránt szolgált. Állítólag az első emeleten található Afrika legrégebbi imaterme. Az udvaron körbeforogva az ember középkori zarándokhelyen érzi magát, cellaajtók sora tagolja a falakat. A ribatok tornyaiból – amelye-

Látkép Mahdia városáról: itt „igazi” tunéziaiakkal is lehet találkozni

ket a tengerparton fűzerként építettek – egymásnak jelt adva figyelték az ellenség közeledtét. A városfal Kasbah tornya szintén védelmi szempontból magasodik a település fölé.

A régi arab városok elmaradhatatlan része a „souk” (szuk). Ez többnyire a kanyargós utcákon él, liuktető bazárt jelenti. Sousseban is megtaláljuk az égvilágon szinte mindent áruló kisboltok kígyózó sorát, a több nyelven „beszélő”, hívogató árusokkal. A szűk utcákban kifeszített árnyékoló ponyvák viszont eltakarják az épületek szépségét. Tanácsos a Medina kevésbé forgalmas részét meglátogatni, ahol sok-sok apró építészeti szépségre csodálkozhatunk rá. A mediterránum színvilágával és a nap elleni védekezéssel találkozhatunk: fehérre festett falak, kékre mázolt ablakkeretek, kapuk, szűk ablaknyílások, faragott fa ablakrácsok sorjázanak.

Lenyűgöző mozaikok

Tunézia hihetetlen gazdag mozaik gyűjteményét a tuniszi Bar-

A szerző felvétele

do Múzeumban lehet látni. Bár kisebb, de színvonalában semmivel sem marad el mögötte a Sousse-i Múzeum újragondolt kiállításon bemutatott mozaik kollekcója. Lenyűgöző a hatszáz éves római uralom idejéből származó mozaikokon kirakott figurák sokszínűsége, anatómiai tudást sejtető megjelenítése. Külön öröm a látogató számára, hogy mindezeket szinte testközelből szemlélheti. Talán az egyik legmegragadóbb a Kr. u. II. századi fürdőből származó Medúza fej. De nem maradnak el mögötte az állatokat, emberi alakokat ábrázoló mozaikok sem, amelyek legtöbbször méretei is tiszteletet parancsolóak.

Keresztény emlékek is helyet kapnak a kiállításon. Igazi kuriózum a II-III. századi terrakotta – valaha imatermeket díszítő – csempéket bemutató fal, ahol sajátos Krisztus-arcok jelennek meg. A napkorongban ábrázolt Krisztus-fejet szemlélve önkéntelenül is párhuzamot vonhatunk a Napisten kultusz, illetve Mária, a napba öltözött asszony ősi bemutatása között. Gyönyörűen helyreállított, mozaikkal kirakott keresztelő medence gondolkodtat el bennünket, hogy mennyit változtak keresztény szokásaink. A VI. századi medence leginkább egy mostani jacuzzira emlékeztet, amelyben nyolc fő számára alakítottak ki ülőhelyet. A körben ülés szépen jelképezi a közösséget, az összetartozást; a legalul kirakott alfa és omega jel az alapot, amire a hit épül.

Hitélmények

A kereszténység nyomait a város észak-nyugati részén található katakombák is őrzik. A folyosókról nyíló „szobák” többnyire egy-egy család tulajdonát képezték. Ezek belsejében a halotti torra alkalmas helyet is kialakítottak. A mintegy tizenöt kilométer hosszú labirintust, az ókeresztények temetkezési helyét a Kr. u. V. századig használták. Sousse keresztény közösségének ezrei találtak itt örök nyugalomra.

Aki mai hitélményre vágyik, annak ajánljuk, keresse fel a Szent Félix templomot (alsó képiükön). Az egyszerű, fehérre festett falú szent helyen a szertartás

előtt az atya mosolygósan, szeretettel fogadja a betérő híveket, franciául, angolul társalog velük. Mindenkit buzdít, hogy a liturgiában a Miatyánkot a saját nyelvén mondja. Mi is átélhetjük a felszálló, bábeli ima-zsongás lélekemelő élményét.

Sousse környékének tengerpartja hosszú, homokos, szállodasorokkal beépített. Egy sétányi kikapcsolódásra ajánlható Kantaoui kikötője, ahol kalózhajók is várják a tengerre szállni kívánókat.

Tunéziaiak Mahdiában

Felkerestük a Sousse-tól délre fekvő Mahdia városát. Csak ajánlani tudjuk a helyi vonat, ami mintegy két óra alatt éri el célját. Útközben találkozni lehet „igazi” tunéziaiakkal, nemcsak azokkal, akik a vendéglátásban, szállodaiiparban, üzletekben dolgoznak: munkába, egyetemre igyekvőkkel, fehér inget viselő magoló, láthatólag vizsgára utazókkal, sokgyerekes családokkal. A város fekvése nagyon szép, egy keskeny, tengerbe nyúló földnyelven építették ki erődrendszerét a kilencszázas évek elejétől. A település a X. században – rövid ideig – a muszlim világ egyik kalifátusának fővárosa volt. A Mahdia név attól az uralkodótól származik, aki a vallási fanatizmusból fakadó siita mozgalomban vállalta a Mahdi (Megváltó) szerepét. Ennek a fatimida kornak szép emléket állít a Nagymecset. A város látogatottsága, nyüzsgése elmarad Sousse-tól. Stratégiai jelentőségét, szépségét akkor értékeli igazán az ember, amikor kísértálva a földnyelv végére visszatekint az erőd tekintélyt parancsolóan magas falaira. A vár körüli dombokon kőből faragott sírok fehérledek, messzi időbe repülünk vissza, míg azt szemléljük, hogy a naptól cserzett bőrű halászok színes csónakjaikkal miként térnek vissza a nyílt vizekről a valahavolt pun kikötő öblébe. A tenger hullámai pedig rendületlenül csapkodják a sziklákat...

Megszámolhatatlanul sok a látnivaló Sousse városában és a környékén. Reméljük, e néhány ötlet bemutatásával sikerült kedvet teremteni az útnak indulásra. Lóra magyar! Bár stílusosan inkább tevére!